

A „KELET” előfizetési díja:	
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra celyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előzetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határozott hasznosított hirdetés sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitátor 5. sz.

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. ártendő.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Néhány szó
b. Kemény Gábor közgazdasági
programjáról.

VII.

(Gr. Sch. Gy.) Visszatérünk br. Kemény G. körlevélének azon részére, mely ugyszólva főképp polemia a földmivélés és állattenyésztés fölött.

Először is meg kell jegyeznünk, hogy az Alföldön szokásos és hátrányos gazdálkodási módnak olyan okai vannak, melyeket a termelő maga nem képes mindig egymaga elhárítani s a melyek inkább annak a következményei, hogy a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter eddigelő nem gyakorolt döntő befolyást gazdasági politikánkra.

Nem a marhatenyésztés a segélyeszköz az Alföld számára, hanem — az ipar; ennek a hiánya annál nagyobb hátránnyal van öszre szedve, mivel a gabona munkabérei alakjában az árucikkkel ismét visszatér.

Eddigi gazdasági politikánk nem volt képes, nem tudta az ipart, mely keletkezőben volt, előmozdítani, támogatni vagy pedig általában iparágak életrekelésére közremunkálni.

Epen az ipar hiánya miatt létezik a miniszter ur által méltóan megrótt rablogazdálkodás; ez sem egyéb, mint az uralkodó állapotok természetes következménye, mert a talaj termő-erejét csak akkor tarthatjuk fenn, ha ipar segélyével visszaadjuk a földnek azt, a mit tőle elvevünk.

Mindenekelőtt ugyanis hiányoznak az u. n. gazdasági extractív iparok, kivéve a malomipart. A szeszipar nem volt képes nagyobb méreket ölteni, a cukoripar pedig nem tudott a tulajdonképeni Alföldön előrehatolni, a minek oka különben talán a helytelen adórendszerben lenne feltalálható. Ha az erre vonatkozó reformjavaslatot a pénzügyminiszter elkészíti, a földmivélési miniszter hivatása lesz, meggátolni olyan adóztatási rendszert, mely a cukoripar fejlődését akadályozza.

El kell ismernünk, hogy általában súlyos viszonyok között kell iparunknak fejlődnie; de ha a földmivélési miniszterium ocsó és gyors justícia s hasonló jó administratio berendezésének előmozdítására erőlesen közremunkálna, az esetben többek között a hiányzó tőkét is bizonyosan hamarabb hazánkba lehetne venni, mint a hogyeddig történt.

Sokat kell küzdenünk a jelenben mezőgazdaságunkra, kereskedelmünkre és iparunkra

egyaránt oly nyomasztóan súlyosodó tariffa-politikával is; s minthogy az Alföldön mindennemű tüzelőanyag — fa és szén — egyaránt hiányzanak: ez irányban a földmivélési miniszternek kellene közbelépnie segítő közel s döntő befolyást gyakorolni tariffa-politikánkra.

A miniszter ur a vasuti tariffa kérdését olyanak jelzi, mely: „ugy a termelésre, mint különösen a kereskedelmi forgalomra a legnagyobb befolyással van. Ezeknek a tariffáknak több oldalról kívánt és hangsúlyozott leszállítása mindazonáltal két akadályba ütközik, melyeknek egyike abban gyökerezik, hogy azok felett a kormány nem rendelkezik föltétlenül; a másika ellenben abban keresendő, hogy a vasutak jövedelmezőségére való tekintet nem engedi meg a tariffák tetemes leszállítását. Mindamellett én mindenkor kész leszek az ez irányban az iparkamarák részéről kifejezett indokolt s méltányos óhajokat befolyással támogatni.”

Erre bátrak vagyunk megjegyezni, hogy ha a vasutak jövedelmezőségének szempontja nem engedné is meg a tariffák tetemes leszállítását, ennek mégis meg kellene történnie, mert az adók azon növekedése, mely ennek következtében beállana, olyan növekedés, mely a termelést előmozdítja. Ha p. o. ma a magas tariffa miatt a fakeskedőnek ölenként ennyivel meg ennyivel kevesebb jövedelme van, ezzel bizonyára határozottabban több a kára, mint sem ha egy, gyaníthatólag nem nagy adóemelés meg kellene elviselnie.

Különbén bármint legyen is a dolog, a földmivélési miniszternek döntő befolyást kell gyakorolnia a tariffa-politikára, mert mindent, a mi az ipar keletkezését gátolja, directe vagy indirecte el kell hárítani; a magas tariffák pedig még mind sokkal inkább nyomják productiont, semhogy ne kellene azokat leszállítani. Le kell szállítani, mert nemcsak a termelőknek, hanem az államnak is kárára vannak. Különbén áll ez a szénre és fára. Jutányos szállítási díjak mellett a köszén, — mivel az állam is kereskedik, — már rég elterjedt volna az Alföldön.

A tariffa-politika tehát a földmivélési miniszter legfontosabb szakteendői közé tartozik.

— A képviselőház váma- és kereskedelmi bizottsága tegnapi délután tartott ülésében tárgyalás alá vette a Franciaországgal 1866. dec. 11-én kötött hajózási szerződés konzularis egyezmény az örökségek szabályozásáról szóló egyezmény

Kezdjük meg tárgyalásunkat a Nibelung-éneknek már mult előadásom alkalmával idézett következő soraiban foglalt érdekes vadakkal: Darnach schlug er wieder einen Wisent und einen Elk, Starker Ure vitre und einen grimmen Schelk.

Mintán az utolsó, a Schelkről, már mult előadásomban elmondtam másoknak nézeteit és saját véleményemet, ez alkalommal csak a többi hármóról, t. i. az Elk-, Ur- és Wisentről, azaz a jávorszarvasról, őstulokról és bölényről akarok szólni.

A jávorszarvas vagy jávor (Elk vagy Elch, Elum, Ellenstier, aszlv Jelen-től, elferdítve Elenstier, a latin szerzőknél Alces v. Alce, Alche, Achlis és Equicervus, — Alces palmatus) egy legnagyobb szarvas esetlen, rút nagy fejű, széles lapátos agancsokkal, melyek némileg a jávorfa (juhar vagy iharfa, Acer) széles, karélys leveleire emlékeztetnek, mely hasonlatosság ezen szarvas elnevezésében is kifejezést nyert, s otromba széles esztű lábakkal, Caesar és Tacitus szerint mindenütt el volt terjedve Germánia mocsáros, rengeteg erdeiben; a polgárosodás terjedésével azonban gyors pusztulásnak indult, úgy hogy a X. századtól kezdve I. Ottó, II. Henrik és III. Konrád császárok már szigorú törvényekkel tiltották vadászását; a tilalom dacára azonban mégis egyre pusztult, úgy hogy Albertus Magnus szerint († 1280), csupán csak még Poroszország, Magyarország és Slavonia erdeiben gyakori. A pomerániai püspök 1488-ban a német lovagrend nagymesteréhez intézett levelében említett tesz arról, hogy a püspökség erdeiben igen sok jávorszarvas van. Szászországban 1746-ban, Gácsországban 1769-ben ejtették el az utolsó jávor s jelenleg csupán csak Keleti-Poroszország s Lithvánia néhány erdejében tenyészik kormányoltalom alatt, teljesen vad állapotban pedig még itt-ott a

és a szellemi és művészeti munkák tulajdonjogát biztosító egyezmény hatályának meghosszabbításáról, és a Franciaországgal 1879. január 20-án kötött vámegegyezményről szóló törvényjavaslatokat.

A bizottság a két törvényjavaslatot tárgyi összefüggésőknél fogva együttesen vétéu tárgyalás alá, azokat minden érdemleges vita nélkül általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta és a háznak elfogadásra ajánlja.

A bizottság a vámegegyezmény elfogadását azért is fontosnak tartja, hogy a Franciaországgal fennállott kereskedelmi szerződés megszűnte után az ezen törvényjavaslatban foglalt nyilatkozat tartalmát képező egyezmények és szerződések továbbra is érvényben maradjanak, mert általuk a monarchia és a francia köztársaság közt létező kereskedelmi és forgalmi viszonyok zavartalan fenntartása biztosítottak, és mert a bizottság nem mondhat le azon reményéről, hogy a francia köztársasággal egy monarchia kereskedelmi és ipari érdekeinek megfelelő váma- és keresk. szerződés létesülni fog, melyek ezen szerződés és egyezménynek kiegészítő részeit képezték.

A mi magát az 1879. január 20-án kötött vámegegyezményt illeti, a bizottság azon nézetben van, hogy ennek elfogadását a jelenlegi kereskedelmi politikai irány mellett megtagadni észszerű annál kevésbé lenne, mivel ezen szerződés egy évi tartama alatt várni lehet, hogy a Franciaországgal folytatandó tárgyalások tarifeszerződésre fognak vezetni s addig ezen szerződés által létesült helyzetet a retorsionalis eljárás és vámküzdelen által mintegy kioroszakolt s keresk. forgalmi érdekeinkkel valóban össze nem egyeztethető viszonyt előnyösebb.

A bizottság a törvényjavaslatok szövegein oly számos stiláris módosítást tett, hogy ez által azok ujjonnan kinyomatása vált szükségessé.

A jelentés és a kiigazított törvényjavaslatok az ülés végével hitelesítették, Baross Gábor előadó megbízottot annak még a mai országos ülésen való benyújtásával.

A képviselőház pénzügyi bizottsága az országos ülést megelőzőleg rövid ülést tartott, a melyen Molnár György előadó a honvédelmi miniszteriumnak és Horváth Lajos előadó az igazságminiszteriumnak költségvetéséről szóló jelentéseiket olvasták fel. Mindkét jelentés megálapítottán, azoknak a ház elő terjesztése elhatározott.

— Az osztrák birodalmi tanács képviselőházában, hosszas vita után ma kerül szavazás alá a berlini szerződés. Alig lehet kétség, hogy

keleti-tengeri orosz tartományokban s Sziberiában, az óvilágitól fájlag alig különbözö úvilági jávorszarvas (Alces lobatus vagy americanus) azonban a 48-dik foktól észak felé igen gyakori vada Éjszak-Amerikának.

Hogy mikor vezett ki a jávor szarvas hazánkából, erre nézve adatok hiányában biztos feleletet nem adhatok s csak azt közölhetem, hogy Turóczi László 1735-ben Nagy-Szombatban kiadott „Hungaria suis cum regibus” című munkájában (S. VI. N. 197.) a Bakony vadai között a jávorszarvas (Alces) is fölemlíti. Apácai Csere Jánosra s Miskolci Gáspárra támaszkodva azt kellene hinned, hogy Erdélyben a jávorszarvas már a XVII. évszázban jórészt ismertelen lehetett, mintán Apácai 1653-ban megjelent „Magyar Encyclopaediájában” a magyar elnevezést nem használja, hanem mint más előtte ismertelen külföldi állatoknál, a latin kifejezéssel él s a jávort Alcesnek nevezi, Miskolci pedig 1691-ben „A Tudós és Híres Franzius Farkas wittbergai Sz. Irás Magyarázó Doktor által Deák nyelven íratott és sok ízben kinyomtatott”, egyházi szónokok használatára s a hívek épülésére szánt Historia animalium-ának „Egy jeles Vad-Kert” című magyar fordításában a jávorral és bölénnyel nincs tisztában s a két állatot összezavarja, amatt ugyanis beléndnek, a bölényt pedig jávornak nevezi; persze nem szabad itt számításra kívül hagyni azon körülményt, hogy ezen tiszteltetelmű régi írónk épen nem voltak természetvizsgálók s állattani dolgokban ép oly illetéktelenek és megbízhatatlanok, mint a magyar nyelv nagy szótárának tudós szerzői, kik a jávorika és bölénnyel kifejezéseket a vadbikával értelmezett bölénnyel azonosítják, bár a mult évszáz állattani írói, nevezetesen Grossinger János és Földi János egészen helyesen különböztetik meg a jávort és bölényt. — Száz szónak is egy a vége s ez jelen esetben oda

a többség a nov. 5-ki felirat szellemével ellentétben meg fogja adni az alkotmányos szentesítést a szerződésnek s Andrássy ur diadalt ül.

Külföld.

Minél inkább közeledik a bulgár fejedelmválasztás hatánapja, annál határozottabb alakban merül fel a hír, hogy a bulgár trón legfőbb emlegetett jelöltje Battenberg hglemondani készül a neki szánt trónról, illetőleg nem is kívánja kijelöltetni magát. A bulgárok figyelme ennek folytán Reuss herceg volt konstantinápolyi s jelenleg bécsi német nagy követ felé irányul, ki a keleti viszonyokkal teljesen ismerős s kívül állítólág már érintkezésbe is léptek a bulgárok vezérőrfiai; ha a herceg kijelölésébe beleegyeznek, megválasztást bizonyosnak mondják. Másrésztől meg Petrovics Bozidart tolják előtérbe, kinek azonban kevés kilátása lehet a győzelemre.

A képviselőház ülése január 26-án.

Elnök: Ghiczy Kálmán. Elnök bemutatja néhány községrésznvnyét az illeték hátralékok elengedése iránt. A kérvényi bizottsághoz utasítottak. — Bemutatja továbbá Széll Kálmán orsz. képviselő kérvényét, melyben tekintettel a magánügyeinek rendezésére és ronsolt egészségi állapotára, 3 havi szabadságot kér (Derűtség és felkiáltások a szélső balon: Nem adjuk meg!) A ház többsége a kért szabadságot megadja.

Tréfort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter kiterjeszti a kormány VII-ik jelentését a közoktatásügy jelen állásáról. Kéri a jelentés szétosztását. Elfogadtatik.

Péchy Tamás közlekedési miniszter bemutatja a válya-vincovei vasut kiépítéséről szóló törvényjavaslatot és indoklását. Ki fog nyomtatni s tüzetes tárgyalás végett a pénzügyi és közlekedési bizottsághoz utasítottak.

Baross Gábor, a váma- és kereskedelmi bizottság előadója bemutatja a bizottság jelentését a Franciaországgal kötött hajózási, consularis egyezményről s a művészi tulajdon megóvása tárgyában kötött szerződésről, nemkülönbén a vámegegyezményről szóló javaslatot iránt. Kéri a jelentések kinyomtatását és egyidejűleg való tárgyalását. (Helyeslés.)

Elnök a tárgyalásra a keddi ülést tűzi ki. Következett az Olaszországgal kötött váma- és kereskedelmi szerződés harmadszori felolvasása. A szerződés elfogadatván végleg, hozzájárulás végett átküldetett a főrendeknek.

Ezzel az ülés véget ért. A holnapi ülés déli 1 órakor tartatik meg.

megy ki, hogy arról, mely időben pusztult ki a jávor Erdélyből, bár jól megmaradt agancsai a legújabb rakodmányokban a Jgykori leletek közé tartoznak s még néhány száz évvel ez előtt való előfordulása bizonyosnak mondható, voltaképen semmit sem tudunk s a levéltárak szorgalmas kutatóira kell bizzunk a netalán feljegyzett adatoknak napfényrehozását.

Áttérve a Nibelung-ének idézett soraiban előforduló két hatalmas vadtulokra, az Ur-ra, azaz őstulokra, és Wisentre, azaz bölényre, mielőtt ezek végzetének részletes tárgyalásába bocsátkoznám, okvetlen szükségesnek tartom megkísérteni azon bonyodalmat tisztázni, mely ezen természetes kérdőkö elnevezése s megkülönböztetése körül uralkodik.

Herodot egy hatalmas nagy szarvu tulokról tesz említést, mely, mint a Dél-Európában élt oroszlán tárgyalásánál első előadásom alkalmával kiemeltém, Herodot idejében Macedoniának ugyanazon területén élt vad állapotban, a hol az oroszlán; tekintetbe véve, hogy azon vadtulokról ismertető belyegűl Herodot a nagy szarvakat emeli ki, nem lehet másnak tartanunk, mint az őstuloknak, dacára annak, hogy a Herodotot csaknem egykorban élt Aristoteles ezen vadtulokról nem tett említést, hanem az Európában honos vadtulok közül csupán a Poeniában és Maediában, azaz körülbelül a mai Szerbia területén élő Bonasursról, mely kétség kívül nem egyéb, mint a bölény. A római szerzők, nevezetesen Caesar, Tacitus és Plinius a Germaniában élő két vadtulokról határozottan megkülönböztetik, bár már ezen időben gyakran egymással s a „Bubulus”-szal összetévesztették, mert megjegyeendő, hogy a bölény szerepelt a Circus bestialis játékaiban, s ezért mondja Plinius: Germania a vadtuloknak hatalmas neveit szüli: sörényes bölényeket (Bisontes) s kitűnő erejű és gyorsaságú őstulokat (Uros), melyeket a tudat-

A főrendiházról.

Mailáth György elnök országbíró az ülést vasárnap délután fél 2 órakor megnyitván, jelenti, hogy a főrendiház újví üdvözlét 5 felsőgei községgel fogadni kegyeskedtek. Hódolatteljes tudomással vétetik. Jelenti továbbá, hogy a Curia mint legfőbb ítélőszék és semmítőszék átiratlag értesítik a főrendiházat, hogy a legfőbb fegyelmi bíróságba kik választattak, végül bemutatja szathmár-németi törvényszék büntető osztálya kérvényét, melyben Perényi Lajos b. vesztegetés vádjá miatt kiadatni kéri. A mentelmi bizottsághoz utasítottak.

Ezután a képviselőház jegyzője bemutatja a ház üzenetét az Olaszországgal kötött váma- és kereskedelmi szerződés s a Deák-emlékszobor ügye dolgában.

Az utóbbi ki fog nyomtatni s a legközelebbi ülésen tárgyaltatni, a szerződés pedig — tekintettel az ügy sürgős oltára — a bizottságok melőzésével azonnal tárgyalás alá vétetni határozottat.

Kemény Gábor b. keresk. miniszter röviden ismerteti a szerződés beosztásáa, a folytatott alkudozások menetét és eredményeit, kiemeli a szerzett előnyöket s a javaslatot elfogadásra ajánlja. (Általános helyeslés.)

A javaslat ezután ugy általánosságban, mint részleteiben is elfogadatván, erről a képviselőház érlesítetteti rendeltetett.

Ezzel az ülés véget ért.

Válasz „R.” urnak

a Szamosvölgyi Vasut tárgyában.

A „Magyar Polgár” 20. és a „Kelet” 21-ik számában R. ur éles bonczkés alá veszi a kolozsvári memorandumot, és több haraggal, mint sikerrel babonyonítani igyekszik, hogy a Szamosvölgyi Vasutat Kolozsvárra építeni nem lehetséges; az „észrevételekben” azonban annyira nélkülöztek a logikai következetességet, hogy nem találunk alkalmas pontot, melyhez válaszunkat kössük, kezdjük tehát legelő.

R. ur cikkében előfordul ezurás, csipés, harapás és rugdalódzás, szóval a pajkos gyermekor minden evolútiója, és nem csodálkozhatunk, ha az egész cikk a gyermekkori reminiscenciák jellegét viseli, melynek egyik bűvészi jelenetével az „észrevételek” kezdődnek.

Hogy e részben R. ur felfogásához alkalmazkodjunk, válaszunkat kalbekimus alakjában kellene adnunk, és cikkírónak eszébe juttatni, hogy ráfogásokat, gyanúsításokat, valótlanságokat és hamisításokat elkövetni bűn, mindezzel pedig másokat alaptalanul vádolni, épen nem tartozik az erények közé.

lan nép „bubulus” névvel jelöl, bár ezt Afrika nemzi, a borjúnál valamivel nagyobb s némileg a szarvashoz hasonlít. Németségában a középkor korábbi szakaiban szintén élesen megkülönböztetik a két honos vadtulokról a VI. és VII. évszázban kélt Leges Allemannorumban is két vadtulokról tétetik említés, ezeknek egyikét, a rövidszaru, sörényeset, azaz a bölényt, Wisent, Wisant, vagy Bison nével jelöltik, egy névvel, mely azonban a pészma német nevével: Bisam és Wisant s kétségkívül ezen tulok erős pészmaszágában leli magyarázatát; a másikat ellenben, mely sörény hiánya és hosszú szarvak által jellemezte, azaz az őstulokról Ur-nak, Urochs-nak, Uristiernek, vagy Auerochs-nak nevezik. Hogy pedig e két név nem vonatkozhatik egy és ugyanazon állatra, ezt bizonyítja többek között a Nibelung-ének, ezt egyes krónikák: így pl. fel van jegyezve, hogy Ottó braunschweigi herceg 1240-ben Poroszországból való távozása alkalmával „a fivőreknek” őstulokat és bölényeket „Auerochen und Visenten” ajándékozott, Cramer szerint pedig Wratislaw herceg 1364-ben Pommeraniában egy oly hatalmas bölényt (Wysant) ejtett el, hogy nagyobbra becsültetett egy őstuloknál (Urochs). Később, midőn ezen jeles vadak pusztulásnak indultak Németségában, és pedig előbb az őstulok, később pedig a bölény, lassanként összeavartattak az eredetileg két élesen megkülönböztetett állat jelölésére használt kifejezések s a Wisent név dacára annak, hogy a bölény, melyet e név illet, hosszasanban fantartotta magát, egészen kiveszett használatból s mai nap csak egyes helynevekben van még meg, még az Auerochs név, bár jogos viselője, az őstulok, régen kiveszett, folytonosan fantartotta magát s átvitetett a bölényre s a mai német Auerochs alatt a bölényt érti.

(Folytatása köv.)

Nem valljuk a közmondást, hogy „szegyet-szegyet” és nem tartjuk tisztességes dolognak R. urra kimondani, hogy „kijátssza és félrevezeti a közönséget”, hogy „eszméket elferdít és meg hamisít” (ezen szavakkal illeti R. ur a kolozsvári memorandumot,) hogy „félreértést és balfogást terjeszt” és hogy „a közvéleményt felzaklatni óhajtja” (látjuk, hogy R. urnak igen gazdag lexikonja van), de tartozunk, nem a „jóhiszemű”, hanem az elfogulatlanul ítélő közönség irányában azon pontokra nézve, melyek alapján R. ur a fent idézett szép epithetonok osztogatására magát jogosítottak véli, némi felvilágosítást adni és a ráfogásokat határozottan visszautasítani.

Mindenekelőtt alkalmatlán R. urnak, hogy a kolozsvári emlékirat, a Szamosvölgyi Vasut jövőjében egy stratégiai, nemzetközileg és kereskedelmi fontos vasutat vél látni, és hogy évtizedekre szóló vasuti vágyakat kiemel. Mindazonáltal, volt R. urban annyi hazafiság és önzetlenség, hogy ezen előnyök létezését nem tagadta, és magát állítólag ezen büvészi fogással elbűvölve (mint-ha csak szép női szemek támadásáról lenne szó) kijátssza ott a félrevezetettnek valjaja, sőt úgy látszik örülne a fontosabb nemzetközi és stratégiai tényezőknél, ha azok egyedül az apahidai csatlakozás szükségessége mellett bizonyítanának, így azonban igéri, hogy csak egy pár évtizedre fennálló kis helyi vasut csak át akar építeni, mely később helyet adva egy fontosabb vasutnak, büvészi visióként eltűnjék a földszínről. De a közönség, mert előrelátó, számba fogja venni a jövő tényezőket, melyek a vállalat létezésénél, mint fontosabb országos érdek, biztos háttérrel képeznek a helyi érdekek későbbi esetleges változásai ellenében.

R. ur azonban nem szorultán ezen háttérre, a Szamosvölgyi Vasutat majdnem azon határig kicsinyíti, hogy az ember hajlandó lenne kérdezni, hogy ha ezen vasut annyira csekély fontossága, nem is kellene talán kiépíteni most, hanem várjunk, míg magasabb érdekek annak mások általi kiépítését igénylik.

De Kolozsvár városa nem arrogálja maga részére az azon világnaplomat, hogy egy kis helyi vasutat csak föl se vegyen, és az abból folyható előnyöket magától eltaszítsa, sőt szívesen segíti elő ilyenek létezését.

Fölemlíti R. ur, hogy ezen vasut tervezésénél tett munkálataknál azon elvek voltak irányadók, melyeket Boros egy helyi vasut létesítésére legelőször kifejtett és az arad-körösvölgyi vasutnál oly nagy sikerrel alkalmazott. Elhiszünk, tudjuk, hogy a helyi vasutak eszméje nem R. ur agyában született meg, de nem is találunk megjegyzéseiben indokot arra, hogy a Szamosvölgyi Vasut Kolozsvárra beárazza a helyi vasut szempontjából tiltva lenne; Arad, mint vidékének ipari és kereskedelmi központja, egyenes párhuzamba jöhet Kolozsvárral, és azt hisszük, senki sem tagadja, hogy a körösvölgyi vasutnak életkérdése éppen az, hogy Aradnál ágazik el, és nem az Első Erdélyi Vasut Győrök, vagy az arad temesvári vasut [Uj-Arad állomásából, mely két esetleges kiindulás analógia lenne az apahidai csatlakozással, s azért nem hisszük, hogy a helyi érdekű vasutak létesítésével, mint uttörő hírnevet szerzett Boros Benjámin ur a Szamosvölgyi Vasut kolozsvári csatlakozásával a helyi érdekű vasutak alapelveit és rendszerét megtámadva vagy felforgatva látna, sőt mint fentebb megemlítettük, ép a kolozsvár-deési vonal jöhet összehasonlításba az arad-körösvölgyi vasutal, ha nem éri el utóbbi vonal hosszát és költségét: az arad-körösvölgyi vasut hossza 8 mérföld, a kolozsvár-deési lenne 7 és 1/2 mf.; az előbbi került talán 1.000.000 frtba, utóbbi körülbe 930.000 forintba, az előbbi főpontja Arad, az utóbbinál lenne 4 nevezetesebb állomás; és így nem találunk semmit a kolozsvári csatlakozásban, a mi a körösvölgyi vasutal párhuzamot ki ne állana.

Hogy nem tartja R. ur a kolozsvári csatlakozást absolute károsnak, azt czikkének két következtetés pontjában elismeri:

„Föltéve, hogy a Szamosvölgyi Vasut helyfevése egész hosszában úgy létesítették, hogy ez a helyi érdekeknek leginkább megfeleljen, tehát az apahidai csatlakozás minden körülmények közt is megtörténne, akkor a vasut folytatása és beárazása egész Kolozsvárig a vállalat előnyére volna, de ezen előnynek elérését két akadály ellenzi, a pénzühiány és az államvasutak érdeke.”

„Az első pontra felhozottak csak annyit bizonyítanak (mi eddig is ösmertes volt), hogy a vonalnak Kolozsvárig folytatása jövedelmező volna.”

R. ur tehát két akadályt lát: a 130.000 több-költséget és az államot. Ha sikerül legyőzni a két akadályt, úgy R. ur a kolozsvári csatlakozásnak, költségbevonhatlan előnyt ad. Lássuk ez akadályokat.

Meglepő újsg a vasutépítésben, hogy egy közűs a határán átvonuló vasuti rész költségeit egymaga viselje; ilyenkor egy város, vagy közűs, melynek határában egy nagy hid, vagy alagut esnék, százszázakra vagy millióra menő részletet fizetne; míg a szomszéd közűsnek például egy 1 méteres töltés helyreállításával igen olcsó vasuthoz jutnának.

Nem úgy van edes R. ur! a helyi érdekű autak létrehozásának egyik föltétele „társadalmi, társadalmi uton”, mely jelszóval válaszolunk

R. urnak kissé kihívó ajánlatára, hogy t. i. teremtesse elő Kolozsvár városa a 130.000 forintot, és akkor mellőzve lesz az egyik főakadály. De talán sikerülne Kolozsvárnak e pénzt előteremtési, és pedig ép azon uton, a melyen előteremté az apahidai csatlakozás.

A deési emlékirat szerint az építési költséghez a kormány 300.000 forinttal járulna; kérdjük mennyivel kedvezőbb fiai az államnak az apahidai csatlakozás hívei, hogy azon kívátságot vindicálhassák maguknak, miszerint az állam csak az 8 vasutjokat segítse felépíteni, de az apahidai-kolozsvári vasutat csak fizesse és építse egyedül Kolozsvár; ez valóban az önzetlenségnek egy ritka jule. Mit szólna R. ur azon lehetőséghez, ha az állam, föltéve, hogy a kolozsvári csatlakozást pártolná, ennek építéséhez 60.000 frt és így összesen 300.000 frt helyett 360.000 frt segítyt illetőleg előleget adna, vagyis annyi részvényt átvonne? Így Kolozsvár és vidéke részéről csak 70.000 frt lenne előlegesen fedezendő. Ez, megengedi talán R. ur is, nem tartozik a lehetetlenségek közé, sőt lehet, hogy a szamosújvári, beszercei, sőt deési lakosok, ha figyelemmel olvasták a kolozsvári memorandumot, éppen a kolozsvári csatlakozáshoz kötik részvényeik aláírását. És ha R. ur kimutatná, hogy az apahidai csatlakozáshoz megkívántató 420.000 frt aláírva van, azon napra sikerülne talán kimutatni a kolozsvári csatlakozásra eső 70.000 frt több-költséget is, annyiival inkább, mivel a csatlakozási vonal nagyrészt város birtokán menvén keresztül, így földterületben valamint nagy anyagköltségekben a város maga is vállalathoz hozzá tudna járulni. De a consequentia még tovább vezet bennünket. A kolozsvári memorandum kimutatta, hogy az apahida-kolozsvári rész legalább 10%-ot jövedelmezne. (Ez ez nem ámitás!) Ha tehát a vonalra részre külön alap kezelhetnék, úgy jogos azon követelés, hogy az esetleges 60.000 frt államelőleg és a 70.000 frt. részvénytőke a 10% jövedelmet kizárólag igénybe vegye, midőn ugyanezen jövedelem alapját képező szállítmányok az apahida-deési vonalon csak 5% (nem pedig 7%) %-ot hoznának.

Remélem R. ur nem fog több bizonyítékokat kívánni az általa felállított separatismus absurditása ellen, hanem bele fog nyugodni, hogy a kolozsvár-deési vonal építéséhez szükséges töké egybe vetéssék és ne is legyen szó többé két külön vonalról.

A másik fő akadály R. ur szerint az állam. A mint nem éreztük magunkat hivatottaknak az állam érdekében ügyvédeskedni, úgy nem bocsátokunk ismétlésekbe sem a kérdés felett, mert a kik nagyobb figyelemmel olvasták a kolozsvári memorandumot, mint R. ur részletezte felsorolva találják ott azon méltányossági indokokat, melyek szerény véleményünk szerint, az állam elhatározását talán vezérelhetnék. Fel vannak sorolva abban Kolozsvár város ohajai, melyeket teljesíteni vagy nem: az állam jogába tartozik. Mindenesetre kíváncsok most már minél előbb az állam bölcs elhatározását a kérdésben kikérni, és biztosíthatjuk R. urat, hogy ha a kolozsvári csatlakozás mellőzésével az apahidai kiágazás nyerne érvényt, Kolozsvár város és vidéke lakosaiiban mindig annyi hazafiság fog homolni, hogy az állam magasabb érdekei előtt meghajolva, akadályt nem gördítenének az apahidai csatlakozás elé.

Az állami kérdést tehát soha többé hírlapi vita tárgyává tenni nem fogjuk.

Még csak egy pár megjegyzést. R. ur a parallel-vasut kérdésben tett propositiót, hogy Apahida helyett Választ-Kolozsvár legyen, kegyesen igen mulatságos élnék mondja. Nem tudjuk, honnan meríti R. ur a parallel vasutak értelmezését, mert ha akár választat- akár apahida-kolozsvári vonal törvényitelt parallel-vasut, akkor az államnak semlett volna szabad az osztrák államvasut sphaerájában Rákos és Kőbánya mellett Budapestre bemennie, és egyáltalában lehetetlen lenne, egy központból kiágazó több vasutat építeni; különben közszóval elfogadjuk az előismerést a jól sikerült élezt, de megjegyezzük, hogy a propositió semmi esetre sem rosszabb élezt, mint a parallel-vasut építésének lehetetlenségét a boldogult keleti vasut engedélyokmányából deducálni.

R. ur továbbá azt mondja, hogy a kolozsvári memorandumban, csak néhány felületen állítások nagyhangú szólal szánra in (minő költői szavak ezek!) bocsátatnak a jóhiszemű közönség elé. És ezen bombasticus phrasist arra alkalmazza, hogy a kolozsvári memorandumban a költség felét említettük az állam által pótlándónak, míg a deési emlékirat csak 300.000 frtot kíván.

Tegye R. ur egyszerűen a 300.000 frtot a kolozsvári memorandum megfelelő helyére, és azt fogja látni, hogy ez absolute semmit sem változtat a megfelelő érveléseken, és így a közűség sem vezettetett félre.

A mi a kedvezőtlen csatlakozásokat illeti, úgy a kolozsvári memorandumban felhozott okoskodásokat főleg arra fektették, hogy a személyvonatoknak a felvett példában csatlakozásuk nem lehet, és hogy a várakozások a egyes vonatoknak is mindig kellemetlenséggel járnának, mit R. ur nem érint. Különbben ha R. ur a vonatok két mérföldnyi sebességével, mint azt a kolozsvári memorandum felvette, és a megfelelő tartozkodási időket hozzá tölvé figyelemmel utaszkodítaná a kolozsvári memorandumban felsorolt példákat, úgy meggyőződhetik könnyen, hogy még 1/2 órai tartózkodás sem vétetett fel Apahidán.

Ezakra vonatkozólag a hátrányokat R. ur mellőzni nem tudja, és egyedül mentesgél felhozni kénytelen, hogy a szamosvölgyi vasut kezelését az államra lehetne bízni és akkor segítve lenne minden bajon (de itt már nem mondja R. ur, hogy a körösvölgyi vasuton is ugy van). Erre nézve a kolozsvári memorandum szintén kimondja vélelmenyt. Idézi ugyan R. ur a körösvölgyi vasut mentrendét, de elfeledi, hogy a vonatok késéséből és a várakozásokból eredő hátrányok ott észre sem vétetnek, mert Arad (ép úgy mint Kolozsvár lenne) oly nevezetes forgalmi központ, hogy a késések és várakozások éppen az utazó közűség előnyére válnak. Nem csafolja R. ur a két vasutból eredő több-költségeket sem, melyek a helyi forgalomban a szamosvölgyi vasut és Kolozsvár között a kolozsvári memorandumban, mint káros tényezők említették. R. ur a deési emlékiratban köztölt költségvetéssel és jövedelmezőséggel némi tájékoztatást akart nyújtani a közűségnek. És hogy e tájékozás annál kielégítőbb legyen, 7 1/2% jövedelmezőséget escamotirozott számításba. Holott, ha a díjtételeket és kezelési illetékeket helyesen alkalmazza, nem 102.000 forintot, hanem csak 80.000 forint bruttó jövedelmet nyer, mely után a tiszta jövedelem csak 5 és 1/2% -kal kamatoztatja a 800.000 forintnyi építési töké. Nő de ez csekély hiba, és nem akarjuk büvészi ügyességnek declarálni, hanem inkább a gyermekori tévedések egyik reminiscenciájul. Ezen hibát éppen a kolozsvári emlékirat töltte jóvá, anélkül, hogy oly valószínű forgalmat tüntetett fel, melyet R. ur nem mert alapul venni; de ha nincs is nagy értelme R. ur jövedelmezőségi kiszámításának, annyit még is meg lehet kívánni, hogy egy nyilvánosság elé kerüljön munka helyes számítások alapján készüdjön és ne állítson oda szemétképrátató 7%-ot, ha a szorás egyszerű számbai csak 5%-ot eredményeznek. A kolozsvári memorandum, a valószínűség számításával jöszlatta az e részben támadható aggodalmakat, és a vállalat iránt bizalmat gerjesztett.

Még néhány régezt R. urnak.

Nagy barátai vagyunk az eszmecserének és az elvek megvitatásának, de mégis rosszul esett, hogy R. ur észrevételeiben oly gyakran a „jóhiszemű, félrevezetett, kijátsszót közűséget” emleget a nélkül, hogy a közűségből csak egy hang is azt elismerte volna és R. ur teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy a kolozsvári emlékirat csafolásánál, kiméltelen és megdondolatlan szavaival egy oly testületet illetett, melynek legtöbb tagjai kissé távolabb esnek már gyermekori éveiktől, mint R. ur, és kiket ezért, és a közpályán szerzett előismerés és érdemeiért, inkább a tisztelte, mint azon gyanúsítás illette, hogy ez emlékirat nyilvánosságra bocsátásával a közűséget félrevezetni igyekeztek.

Ezzel befejeztünk véljük a hírlapi vitát, a Szamosvölgyi Vasut tárgyában, és most tette és czélhoz!

Szerény véleményünk szerint, mindenekelőtt a magas kormány megkeresendő lenne bölcs nézetének nyilvánítására, és ha oly okok merülnének fel, melyek a kolozsvári csatlakozást engedélyezendők tartják, úgy fogjunk közös erővel annak valóításához; ha pedig a magas kormány magasabb állami érdekekből az apahidai csatlakozásnak adna elsőseget, úgy Kolozsvár városa és vidéke meghajolna a tények kényszerűsége előtt, mindazonáltal igyekeznék a szamosvölgyi vasut kivételénél s kezelésénél saját érdekeit a lehetőség határai között mégis érvényre emelni.

Ech o.

Sörtermelés és sörkereskedés Erdélyben.

A sörtermelést és a sörkereskedést illetőleg egy szakférfiutól a következő felvilágosításokat kaptuk. Ő ugyanis mindenekelőtt sörfőzőinket termelésük nagysága szerint a következőképpen sorolja elő:

Helyiség.	A sörfőző-tulajdonos neve.	A három évi tapasztalatok alapján kiszámított egy évi sörtermelésnek mennyisége:
Nagy-Szeben	Habermann János	11.000 hektoliter
Földvár	Schmidt Ferenc	5.000 „
Brassó	Hajek J. és K.	2-3.000 „
Kolozs-Monostor		
Kolozsvárnak elővárosa	Sigmond Elek	2-3.000 „
Beszerce	Habermann testv.	2-3.000 „
Szász-Régen	Wernescher özyegye	2-3.000 „
Nászód	Goldschmidt mintegy	1.000 „
Marosvásárhely	Kraft	1.000 „
Gy.-Szt.-Miklós	Blumenfeld	1.000 „
Brassó	Prohaska J.	1.000 „
Szegesvár	Pfuhl	1.000 „

Tudósítónk aztán így folytatja felvilágosításait:

A többi sörfőzők mind — mit azonban teljes pozitívitással állítani nem akarok — nemcsak messze az 1000, de még az 500 hektoliternyi termelésen alól is állanak. Ezeken kívül a dévai, vajda-hunyadi, Kóhalom mellett homorodí, szekeresturi, sz-udvarhelyi termelések említést érdemelnek és a kézdí-vásárhelyi sem valami nagy jelentőségű, a hátszegi, szászvárosi, nagy-dismódí, berethalmi, breteleyi, erzsébetvárosi, szent-ágotai, fogarasi, galacsi, sárkányi, halsdorfi, feketehalmi, galenczei, borosnyóí és a zágoni sörfőzők ize-me merőben megszűnt.

A berendezést és az üzemet illetőleg megjegyezzük, hogy Habermann Jánosnak nagy-szebeni és Schmidt Ferencnek földvári domináns sörfőződik csigagépekre vannak berendezve. A gőzzel való üzem t. i. a 15.000 hektoliteren alóli ter-

melésnél gyakorlatilag nem czélszerű és a kezelést drágítaná.

Az erdélyi sörfőzők a komlót többnyire Cseh- és Bosnyákországból a nagyon is sokat utazó ugynevezett komlókereskedőktől vásárolják és az erdélyi komlót nagyon kevéssé alkalmazzák, mert a többnyire kevésbbé művelt közűségnek előlétete azt tartja, hogy az erdélyi komlóból készített sör nem jó, az üzletembernek pedig az ily vastag falak elleni küzdéstől tartozkodnia kell. A segesvári komlót saarínak nevezni ugyan nem lehet, mindazonáltal azonban használható áru s a nagy kereskedés során a saari val vegyítveigen gyakran saari komlót gyanánt ismét visszakérül Erdélybe.

Az árpát illetőleg megjegyezzem azt, hogy hazánkban a Barcaságon a legalkalmasabb árpa meglehetősen mennyiségben terem. — A barcasági árpa a sörfőződik számára való malátakészítésre igen alkalmas, és még jobb is lehetne, ha a barcasági földmivelők a jobb magot a Hannából, Morvaországából, avagy a Szlavan árpa magot meghonosítani akarnák. — Az árpa vetésénél szem előtt kellene tartani és szigorúan követni azon tapasztalatot is, hogy pityóka, káposzta vagy kapás növény után a legjobb árpa nő.

Az erdélyi sörfőzők a sör kelendőségében korlátok közé vannak szorítva; sűrűket többnyire csak otthon árusítják el. A legnagyobb sörfogyasztó vidék és helység Nagy-Szeben, mivel itt sok külföldi idegen és sok katonaság van.

Erdélyből, és pedig Brassóból Hajek és Schmidt, Szebenből Habermann kisebb mennyiségű sört Brassón és a vörstoronyi szorosan át többnyire hordókban küldenek Romániába. — A sörpalczokokat, melyek többnyire csak a belföldi fogyasztásnak fordulnak elő, a nagyszabozsúknál különben Porsche Emiltől vásárolják, kik Frekken üveggyárt rendezett be.

A sörfogyasztás utóbbi időben évről-évre csökkenőben van. Ezt okozza először az államnak adónyomása, melyen segíteni nem lehet; másodsor a közűségi adók magassága. Vannak városok, melyek minden fél hektoliter söről 2 forint vároai adót kívánnak. Ehez járul a 12 fokú sörnek egy forintos fogyasztási adója. Ha elgondoljuk továbbá, hogy a korcsmáros, ki által számítva háromszáz félhektoliter sört árusít, 6-700 forint haszonbért fizetni köteles, kényszerítve van ötven liter sörnél négy frtot keresni, igen is világos, hogy egy félhektoliter sör már is hét frtba kerül. Hol marad még a sörfőző költség?

Észak-Németországban egy félhektoliterre a városi rovattalal együtt 100 fillér — 50 krajczár fogyasztási adó esik.

Erdélybe többnyire kőbányai sört hoznak, és pedig nemcsak a legtöbb kisebb városokba, melyeknek sörfőzőik megbuktak, hanem több nagyobb oly városba is, melyeknek saját sörfőződik vannak. Egész Erdélybe mintegy 6000 hektoliter hoznak és azt az előbbek közűség luxus sör gyanánt isszák; mert hát nagy uraknak nagy szeszélyek vannak és ezek azok, kik a kőbányait fogyasztván, azt hiszik, hogy a mi távolról jön mindig jobb.

Az erdélyi sörfőzésnek felvirágzását illetőleg sokat lehetne írni és mondani is. Az e kérdés körüli calamitásoknak száma nincsen. A földolog az, hogy amerikai vagy pedig német adóztatási módnak kellene fennállania; erre azonban a jelen rossz viszonyok közt kilátás nincsen, és szinte gondolni sem lehet. A leghelyesebb tehát hallgatni és dolgnukhoz látni.

Ennyit és eddig a mi szakemberünk, kinek közleményét igen is köszönjük. A nélkül azonban, hogy szakismereteit is érinteni akarnók, véleményünket, különösen a kelendőséget illetőleg közölünk keli, és pedig:

Ezen iparágunk emelésére a belföldi sörfőzők jobb termelése legalkalmasabb eszközül szolgálna. Ha sörfőzőinkből jobb, különösen pedig több állott sört lehetne kapni, a kőbányai sör iránti szükségérzet élnéksége vesztitene, s az ezen kíváncsalat kielégítő sörfőző azon helyzetben lenne, hogy olcsóbb italt szolgáltatnata.

Aligha van ugyanis vállalat, mely annyira jelentékeny kezelési költségétigényelne, mintasörfőzés. Az is világos, hogy a valamely költségekre absolute szükséges összeg kiadásra, annál könnyebb, minél több egyiségre osztható. Ha figyelembe vesszük azt, hogy ugyazonos munkaerővel, melylyel ma nap 10.000 hektoliter sört termelhetünk, 20.000 hektoliter is előállíthatunk, úgy reá jövőnk arra, hogy a kezelés csak fél annyiba kerül, ha 10.000 hektoliter helyett 20.000 hektoliter termelünk és árusítunk.

Bizonyítjuk ezt a Nagy-Szeben és környéke, az erdélyi sörpar központja viszonyaiából merített következő számokból: Habermann ugyanis — Nagy-Szebenben — 10 fokos sört (12 fokot nem termel, valamint senkise Erdélyben) hektoliterenként 4 frtjával árusítja. Kőbányán a sörfőződében helyi a 12 fokú sört 12 frt 80 krral adják el. Ugyanazon sörnek, tudniillik a 10 fokosnak ára az új mérték behozatala előtt és addig, míg az orláti sörfőződe versenyt tartott, vedre 7 frt (a sörházban 6 frt) — hektoliterre (1 hektoliter — 1 veder, 30 kupa = 3 fátály) 12 frt 39 kr, (a sörházban 10 frt 62 kr) volt; — o szerint tehát a sörnek városi ára jelenben 14 frtban

A korábbival . . . 12 frt 39 krral szemben o. 6. 1 frt 61 krral drágább lett. (Folyt. köv.)

A dyphteritis.

Tek. szerkesztő ur! A dyphteritis, pusztító hatásával, a népesség minden rétegében már elterjedt, s áldozatait irgalom nélkül szedi. Majd mindenfaj, hová csak jutunk, valamely drága családtagnak ezen borzasztó betegség által törté t elvesztéséről hallunk panaszokból. Mig azonban a tudomány kitartóan kutatja azon okokat, melyek nemünk ezen láthatatlan ellenségeinek előidézői, és semmi eszközt és áldozatot nem kímél, csakhogy kiűzött célját elérje, addig vagy éppen semmit, vagy nagyon is keveset tesznek az arra hivatottak azon czélból, hogy a kevésbbé művelt közűség is ezen iszonyatos betegséget alapjában és lényegében annak előjeleivel együtt megismerje, s így idejekorán orvosi tanácsért folyamodhassék és a betegség tovább hurozolását megakadályozza.

Ennek bizonyításul szolgáljon a következő tény:

Pár nappal eelőtt reggel 8 órakor a Taufker kórháza előtt a piaczon járva, egy nőtlátam — külsőjéről itélve a munkaszótályhoz tartozott — ki egy 7-8 éves fiaiskáját vezette az iskolába.

A szegény gyermek roppant szegényesen és betegnek nézett ki, mert ábrázatán feltűnő sápadtság, arcán valami idegen pirosság ömlött el, a báyadt szemek mélyen üregekbe voltak huzódva, s a gyermek alig vánszorogott előre.

Az asszony bizonyosan észrevette rajtam a szánalmat, melyet e gyermek látásán éreztem, mert a nélkül, hogy kérdeztem volna, hangosan megjegyzé, hogy a gyermeknek már pár nap óta erős láza van. — Kérdésekre, miszerint a gyermek torokfájdalomról nem panaszkodott-e, felelé a nő, hogy három nap óta alig tud nyelni.

Elrémülve kérém e nőt, hogy a gyermeket azonnal vezesse orvoshoz, mert az valószínűleg dyphteritisben van, mire a nő azt válaszolá, hogy ezt most rögtön nem teheti, mert az őkorosa — Mihály László ur — jelenleg a kórházban van szemlét tartani.

Sürgőtt reabeszélsemre, miszerint a dolgot ne hagyja a kórmőre égni, hanem azonnal egy más orvost keressen fel s tanácsát kérje ki, mert minden mulasztás veszélylyel jár, gondolkodott a nő egy keveset, megfogta azután a gyermek kezét, s ezen szavakkal: „jer fiam! menjünk az orvoshoz” eltávozott az előbbivel ellenkező irányban.

Mielőtt azonban a szegletnél betérnék, körül tekintetem, meggyőződést szerzandó a nő hová menetéről, s legnagyobb meglepetésemre láttam a gyermeket egyedül haladni az iskolába, míg a nő azt elhagyva, foglalkozásához távozott.

Úgy hiszem, hogy e nőnek lekiismeretlen eljárása nem szorul commentarra.

A szegény gyermek, szívében talán már a halálfullánkával, iskolába volt kénytelen menni, ott a tanító magyarszatát végig halgatni s talán felelni is, s hány ártatlan teremtés, kik még a legjobb egészségnak örendenek, lesznek megfertőztetve ezen iszonyu betegség mérges anyagának belehelése által, mely az ártatlan életet a jövő perczben talán már megöléssel fenyegeti.

Nem mulasztatham el ezen tényt tks szerkesztő ur tudomására hozni, azon kedves reményben lévén, hogy ön meg fogja találni a helyes utat, mely által hasonló lekiismeretlenségek jövőben korlátoztassanak; csak azt hiszem még megjegyezendőnek, hogy ha a tanítók — főleg olyan iskolákban, hová kisebb gyermekek járnak — lekiismeretbeli kötelességöknek tekintenek kisebb növendékeiket előadás kezdete előtt szemügyre venni, hogyólétkről — legalább egy-nusan felkérdeznél — tudakozódni, s golyanokat, kiknél gyanusjelek mutatkoznak, azonnal hazabocsátani, a betegség elhurozolása lényegesen megnehezítették és az előbb említett, semmi esetre nem fölösleges rendszabályok által sok szomorú áldozattól meg lennének a szülők kímélve.

A kolozsvári orvos-természettudományi társulat közgyűlése 1879. január 26-án.

Abt Antal t. elnök megnyitván az ülést, rövid visszajáratást vet a társulat 1878. évi működésére s meleg köszönetet mond azon buzgó tagoknak, kik szellemi munkásságuk által a társulat szellemi gazdagodására, a tudomány művelése és annak népszerűsítésére befolytak, valamint azoknak, kik pártolásuk s anyagi támogatásuk által a társulat virágzását előmozdították. Azután

Hőgyes Endre t. titkár olvassa fel a társulat 1878. évi történetét, kiemelve a szellemi munkásságot, a szerzőket, kik műveikkel a társulat „Értesítő”-it gazdagították, örömmel emlékeztetve meg arról is, hogy a társulat évről-évre szaporodik tagokban s így fennállása mindinkább biztosítottatik. A titkári jelentésből felemlítjük a következő adatokat: A lefolyt 1878. évben a társulat összesen 25 ülést tartott; egy rendes közgyűlést, négy választmányi ülést, hét természettudományi szakülést és ezeken kívül több értekeletet. Az estélyeken előadást tartott hét tag. Az orvos és természettudományi szaküléseken pedig 17 tag tartott 29 szakértekeletet, melyek mindannyian a társulat „Értesítő”-iben jelentek meg.

A titkári jelentés után Székely Miklós t. pénztárnok s a választmány által küldött pénztárvizsgáló bizottság tette meg jelentését.

Elnök előterjesztést tesz a társulat közűsége vonatkozólag, melyben előadja, hogy az Erdélyi Múzeum egylet megalakult természettudományi

